

Motion till riksdagen 2023/24:994

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

Ett stopp för mäns våld mot kvinnor och barn

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	3
4	Vänsterpartiets förslag	6
4.1	Dags för en ny kvinnofridsutredning	6
4.2	Hanteringen av sexualbrott och mäns våld mot kvinnor och barn.....	6
4.3	Likvärdiga barnahus i hela landet	7
4.4	Stödcenter för vuxna utsatta för sexualiserat våld	9
4.5	Översyn av livsvillkoren för kvinnor med skyddad identitet.....	10
4.6	Akut hjälplinje, 115, för kvinnor utsatta för mäns våld	12
4.7	Trygghetsteam för våldsutsatta kvinnor.....	12
4.8	Intimate Partner Violence Intervention, uppsökande verksamhet för våldsamma män 12	
4.9	Förebygg sexuell exploatering	13
4.10	Pornografiproduktionens koppling till organiserad brottslighet.....	14
4.11	Polismyndighetens arbete mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål 16	
4.12	Stärk gränspolisens samarbete med regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel	17
4.13	Obligatorisk undervisning för sexköpsdömda.....	18
4.14	Sugardejting.....	19
4.15	Köp av sexuell handling i stället för sexuell tjänst.....	20
4.16	Likställ köp av sexuell handling av barn med våldtäkt	20

4.17	Ett strikt ansvar när det gäller barns ålder	21
4.18	Utredning om barns skydd mot sexuella kränkningar	21

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en ny kvinnofridskommission med uppdrag att utifrån ett helhetsgrepp föreslå åtgärder för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor och barn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att prioritera ärenden om sexualbrott och mäns våld mot kvinnor och barn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att göra en bred översyn av hur polis och åklagare bedriver förundersökningar i ärenden om mäns våld mot kvinnor, våld mot barn och sexualbrott liksom när barn bevittnat våld, i syfte att sprida goda exempel, kommentera eventuella brister och föreslå förbättringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att ta fram nationella riktlinjer för barnahus i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheten att samla specialistkompetens på särskilda stödcenter för vuxna som utsatts för sexualbrott och våld i nära relationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn av livsvillkoren för de kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter i syfte att förbättra deras situation och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att inrätta en akut hjälplinje, 115, för kvinnor utsatta för mäns våld och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en utveckling av lokala trygghetsteam i syfte att stärka skyddet för kvinnor och barn som utsatts för mäns våld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en utveckling av ett ”Sluta slå”-program baserat på Intimate Partner Violence Prevention (IPVI) i syfte att skydda utsatta kvinnor och barn mot våldsamma män och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att organisera arbetet mot prostitution och

människohandel för sexuella ändamål i nära samarbete med socialtjänst och ideella organisationer på området och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att se över polisens samarbete med regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel i samtliga polisregioner och ta fram en handlingsplan för att stärka samarbetet i syfte att ge utsatta personer skydd och stöd och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att en dom om köp av sexuell tjänst kan innehålla villkor om obligatorisk undervisning för den dömda om sexhandeln och prostitutionens orsaker och konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att särskilt söka efter unga människor som riskerar att utnyttjas i prostitution via sajter på nätet eller appar genom s.k. sugardejting i syfte att förmedla en direkt kontakt till socialtjänsten för att de utsatta ska få hjälp och stöd att lämna prostitutionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag om att ändra ”köp av sexuell tjänst” i 6 kap. 11 § BrB till ”utnyttjande av person genom köp av sexuell handling” och tillkännager detta för regeringen.

3 Inledning

Mäns våld mot kvinnor är ett mycket allvarligt samhällsproblem som berör många människors liv och vardag. Det är ett våld som pågår mitt ibland oss. Ett våld som vi sällan märker därför att såväl förövaren som offret anstränger sig för att dölja det. Våldet kan ta sig olika uttryck och ha delvis olika motiv, som det hedersrelaterade våldet och förtrycket (se mot. 2021/22:4446, mot. 2021/22:2591).

Enligt Brottsförebyggande rådet (Brå) är de flesta som utsätts för misshandel eller dödligt våld i det offentliga rummet pojkar eller män som utsatts av en pojke/man. Däremot är flickor, kvinnor och icke-binära i mycket högre grad utsatta för sexualiserat våld och våld i nära relationer. Det våldet utövas också till övervägande del av en pojke eller man. Män utgör 98 procent av samtliga misstänkta för sexualbrott enligt Brås statistik. Den största delen av våldet utövas alltså av män mot andra män i t.ex. krogköer eller gatumiljö samt av män mot kvinnor i nära relationer i deras hem. Mäns och pojkars våld är ett enormt samhällsproblem som både är kostsamt och innebär stort lidande för brottsoffren. Att mäns våldshandlingar hänger ihop med destruktiva mansnormer är väl belagt. Inom maskulinitetsforskningen har många uppmärksammat kopplingen mellan maskuliniteter och våld.¹ Våld, eller möjligheten att ta till våld, kan vara ett sätt att konstruera maskulinitet. En studie av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)² 2013 visar att risken för att ha utövat en våldsam eller kränkande handling ökar över tre gånger för pojkar som både instämmer i stereotypa påståen-

¹ Jfr Connell 1995, Segal 1997, Kimmel 1994, Kimmel & Mahler 2003, Kolnar 2005, Messerschmidt 1993, 1997, 1999, 2000, 2004, Gottzén, 2019, 2021.

² Unga och våld – en analys av maskulinitet och förebyggande verksamheter, 2013.

den om könsroller och i stereotypa påståenden om maskulinitet och femininitet jämfört med pojkar som inte instämmer i något av dessa påståenden. Ett ojämlikt och ojämnt samhälle fungerar som en grogrund för mäns våld. De destruktiva mansnormerna förstärks i sin tur i en ojämnt omgivning där män har varit och fortfarande är överordnade kvinnor. På så sätt finns det ett samband mellan femicid, hat mot kvinnor, incelkulturen och våldsbejakande mansnormer i såväl privata relationer som i gängmiljöer.

Brottsstatistiken visar att de kvinnor som utsätts för våldsbrott ofta är bekanta med eller har en nära relation till den som utpekas som gärningsman. Mäns våld mot kvinnor är omfattande och utbrett. Enligt en studie från 2022 uppger mer än hälften av kvinnorna (55 procent) att de har utsatts för någon form av våld av någon man sedan 15-årsdagen. 15 procent av alla kvinnor uppger att de har utsatts för våld av någon man under de senaste tolv månaderna och 42 procent att de har utsatts för våld av en man innan de fyllde 15 år.³ De har blivit utsatta för systematiska kränkningar och förödmjukelser, inskränkningar av sin frihet, hot, trakasserier, misshandel och/eller sexualbrott. Kvinnor utsätts oftare än män för grovt, upprepat och kontrollerande våld från en partner. I jämförelse med män är det också mycket vanligare att kvinnor utsätts för sexuellt våld i nära relationer. Även i samkönade par kan det förekomma våld. Det våld som hbtqi-personer utsätts för i nära relationer osynliggörs dock ofta och uppmärksammas inte i samma utsträckning som andra former av våld i nära relationer. Mäns våld mot kvinnor definieras av Världshälsoorganisationen (WHO) som ett utbrett folkhälsoproblem och en kränkning av de mänskliga rättigheterna. Relationen präglas ofta av pendlingar mellan hotfulla situationer och försoning, växlingar mellan våld och värme. Växlingar som skapar starka känslomässiga band och gör det svårt för offret att bryta upp, ofta benämnda traumatiska bindningar och som har stora likheter med tortyr.⁴

Att våldtäkt mot kvinnor och barn används som vapen i krig har vi blivit smärtsamt påminda om under Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Ett krig som i likhet med andra krig och konflikter lett till flyktingströmmar, trafficking och utnyttjande av kvinnor och barn i prostitution. Konsekvenserna av det sexualiserade våldet mot kvinnor och barn blir omfattande och långvariga. I krigets spår följer även att fler vapen kommer i omlopp genom illegal vapenhantering. Våld och destruktiva mansnormer är därför ett mycket allvarligt hot mot vår demokrati och riskerar på sikt att destabilisera samhället, inte enbart i en krigssituation.

Det sexualiserade våldet, eller det könsbaserade våldet, är en samlingsbeteckning på de varierande former av våld som män riktar mot kvinnor just för att de är kvinnor. Det är strukturellt och systematiskt. Samtidigt är det godtyckligt och oberäkneligt, det kan slå till när som helst, var som helst och mot vilken kvinna som helst, något som metoo-rörelsen med all tydlighet visade. Ibland är förövaren mannen i en nära relation eller en kollega, ibland tillhör han familjen eller vänkretsen och andra gånger är han en helt främmande man eller, än värre, flera okända män. Det sexualiserade våldet är direkt eller indirekt en del av alla kvinnors vardag. Flera undersökningar visar att flickor och kvinnor medvetet eller omedvetet anpassar sitt liv på olika sätt p.g.a. rädsla för att utsättas för våldtäkt och sexuella trakasserier. I sin vardag agerar kvinnor utifrån en förståelse av våldsnärvaro, dvs. ett underliggande hot om våld mot sin integritet och

³ Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks), Kvinnors trygghet. Ett jämställt samhälle fyllt av våld, 2022.

⁴ Nationellt centrum för kvinnofrid, Våldsutsatta kvinnor – samhällets ansvar, *Mäns våld mot kvinnor* s. 57–96, Studentlitteratur, 2019.

sina kroppar, och förhåller sig därmed till den möjliga risken att råka ut för våld. På så sätt påverkar och begränsar våldet alla kvinnors liv i olika utsträckning och skapar en otrygghet som begränsar varje kvinnas frihet och handlingsutrymme. Kvinnor har inga frizoner. Det får även som konsekvens att alla män lätt upplevs som möjliga förövare då det i varje given situation är omöjligt för en kvinna att i förväg veta vem som är farlig eller inte. Det handlar inte om att kollektivt skuldbelägga alla män utan om att vi alla måste våga se den verklighet som råder och förstå kvinnors väl motiverade rädsla. Vissa män visar sitt förakt och hat mot kvinnor genom såväl våld i nära relationer och våldtäkter som köp av sexuella tjänster, koppleri och människohandel. Den yttersta manifestationen av våldet är när kvinnor misshandlas till döds, s.k. femicid. Under åren 2017–2020 har omkring 15 kvinnor om året dödats av en före detta eller nuvarande partner i Sverige. För män är motsvarande siffra strax under tre fall om året. Dödligt våld i en parrelation uppgick till 10 fall under 2022, vilket var 9 fall färre än 2021. I samtliga 10 fall av dödligt våld i parrelation var offret en kvinna, således förekom inga fall av dödligt våld mot män i parrelation under 2022. I motion 2021/22:2591 har vi lagt fram fler förslag för att förebygga mäns våld mot kvinnor och barn och för att stötta de som blir utsatta. Där lyfter vi särskilt vikten av de ideella kvinno- och tjejjourernas arbete. Vänsterpartiet har vid upprepade tillfällen tidigare lyft frågan om kvinnojourernas framtid och behov av stabil finansiering. Vi lägger återkommande förslag om mer pengar till jourerna än vad regeringen gör. Vår erfarenhet är att jourkvinnorna dessutom är välutbildade och följer forskningen om våld och våldets konsekvenser för att på bästa sätt stödja våldsutsatta kvinnor och barn. I dag drivs verksamheten ofta i projektform och är beroende av tillfälliga satsningar. Den ökade graden av privatisering inom området hotar hela den ideella stödverksamheten och all kunskap som byggts upp under år av jourkvinnors arbete med utsatta kvinnor och barn. Vi vill skydda och bibehålla starka fristående kvinnojourer. Deras viktiga arbete med utsatta kvinnor och barn får inte nedvärderas genom att ersättas av krass affärsverksamhet.

Vi har tidigare bl.a. föreslagit att lagen (1988:688) om kontaktförbud ska ses över särskilt utifrån utsatta kvinnors och barns skyddsbehov (mot. 2021/22:2599). Glädjande nog tillsatte den förra regeringen en utredning som ska se över kontaktförbudslagstiftningen (dir. 2022:114). Syftet med översynen är att säkerställa att lagstiftningen i så hög grad som möjligt tillgodoser intresset av att förebygga och ge skydd till främst kvinnor och barn som är utsatta för våld och andra kränkningar i nära relationer. Uppdraget ska redovisas senast den 7 februari 2024. Därför avstår vi från att lägga något yrkande om kontaktförbudslagstiftningen i denna motion.

Vi har även föreslagit att psykiskt våld i form av kontrollerande eller tvingande beteende ska bli tydligt straffbart (mot. 2021/22:2599). Då den tidigare regeringen i augusti 2022 presenterat en utredning (Ds 2022:18) som föreslår bl.a. att en ny brottstyp, psykisk misshandel, ska införas i brottsbalken avstår vi från att lägga fram något yrkande i detta sammanhang. Förslaget är remissbehandlat och vi förutsätter att det är under beredning i Regeringskansliet. Vi kommer noga bevaka hur den nya regeringen arbetar vidare med frågan och vid behov återkomma med förslag till åtgärder.

I denna motion fokuserar vi främst på förslag om rättsväsendets hantering av våldet. Vänsterpartiet lägger i andra motioner fram fler förslag som syftar till att stärka jämställdheten, att minska mäns våld mot kvinnor och att stödja dem som blivit utsatta för våldet. Här nedan följer ett urval av våra förslag för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och barn.

4 Vänsterpartiets förslag

4.1 Dags för en ny kvinnofridsutredning

1993 tillsatte Socialdepartementet på regeringens uppdrag en kommission med uppdrag att utifrån ett kvinnoperspektiv göra en översyn av frågor rörande mäns våld mot kvinnor och föreslå åtgärder för att motverka våldet. Kommissionen tog namnet Kvinno-vårdskommissionen. I mars 1994 lämnade kommissionen delbetänkandet Ett centrum för kvinnor som våldtagits och misshandlats (SOU 1994:56). I juni 1995 lämnades slutbetänkandet Kvinnofrid (SOU 1995:60). Betänkandet var förankrat i forskning och innehöll en rad banbrytande förslag till lagstiftning och åtgärder inom flera olika samhällsområden. Kommissionen konstaterade samtidigt att lagstiftningen inte ensam kan lösa det samhällsproblem som våld mot kvinnor utgör. En betydande del av förslagen tog därför sikte på olika myndigheters handläggning av ärenden med anknytning till våld mot kvinnor. Kommissionen lämnade också åtskilliga rekommendationer för hur myndigheterna bör förhålla sig till mäns våld mot kvinnor. Detta blev en grund för de satsningar på utbildning som propositionen innehöll och som riktade sig till personal inom hela rättskedjan, kriminalvården och socialtjänsten. Syftet var kompetenshöjning och samverkan. Vänsterpartiet anser att det är hög tid att dels utvärdera de insatser som vidtagits med anledning av hur kvinnovårdskommissionens förslag har förvaltats över tid, dels att se över vilka åtgärder som behöver vidtas nu och på sikt.

Regeringen bör ta initiativ till en ny Kvinnofridskommission med uppdrag att utifrån ett helhetsgrepp föreslå åtgärder för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor och barn. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.2 Hanteringen av sexualbrott och mäns våld mot kvinnor och barn

I juli 2023 larmade DN om att mediantiden från att en våldtäkt polisanmäls till att ett första förhör hålls är 55 dagar. Enligt polisen beror det på resursbrist till följd av prioritering av andra grova brott, vilket gör att polisanmälningar om sexualbrott staplas på hög. Variationerna mellan de olika polisregionerna är stora. Det finns polisregioner där kvinnor fått vänta i flera månader på att bli hörda. Konsekvensen blir, förutom att minnesbilderna riskerar att blekna, att kvinnor ifrågasätter om det ens var värt att anmäla vad de utsatts för.⁵ Vi har förståelse för att den grova kriminaliteten kräver mycket resurser men det är inte rimligt att sexualbrott mot kvinnor prioriteras bort på det sätt som nu sker. Vänsterpartiet har länge lyft frågor om att målsägandebiträden oftare och snabbare ska förmedlas till brottsoffer, att också övrigt brottsofferstöd behöver stärkas och att kompetensen i rättsväsendet om mäns våld mot kvinnor måste utvecklas.

Utredningen SOU 2022:70 konstaterar att Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten inte klarar av att upprätthålla det skyndsamhetskrav i förundersökningskungörelsen som ska gälla vid brott mot den som är under 18 år. Samtidigt har riskerna för sexualbrott mot barn ökat markant genom att internet används som kontaktväg av sexualbrottsförövare, vilket i sin tur har ökat inflödet av internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn till myndigheterna. Att upprätthålla skyndsamhetskravet och korta tiden från

⁵ <https://www.dn.se/sverige/sexualbrott-laggs-pa-hog-nar-gangvald-prioriteras/>.

polisanmälan fram till barnförhör och även misstankeförhör, är bland de viktigaste områdena att komma till rätta med inom brottmålsprocessen för våldsutsatta barn, enligt utredningen. Vidare anser utredningen att en tidsfrist i domstol för brott mot barn bör införas i syfte att korta ned väntetiderna.

Sedan 2019 pågår en långsiktig satsning inom polisen för särskilt utsatta brottsoffer (brott i nära relationer, våldtäkter och andra sexualbrott, vålds- och sexualbrott mot barn och sexualbrott via internet). Det handlar t.ex. om kompetenshöjande insatser och förbättrade möjligheter till tidig bevisinsamling och om att anställa fler medarbetare. Vi anser att det pågående arbetet inom polisen är mycket lovvärt och positivt. Det finns dock fortfarande ett genomgående problem inom hela rättskedjan när det gäller hanteringen av mäns våld mot kvinnor och barn, vilket uppgifterna till DN om väntetiderna för våldtäktsoffer tydligt visar. Det finns genomgående brister från polisens upptagning av anmälan, eventuellt beslut om kontaktförbud för den våldsamme mannen, säkrande av teknisk bevisning och åklagarens utredning till tingsrättens dom. Omedvetna fördomar och strukturer gör att kvinnors utsatthet inte tas på allvar och synen på kvinnor som brottsoffer gör att ärenden läggs på hög i polisens interna prioritering, att förundersökningar läggs ned och att domare ställer orimliga krav på brottsoffrets beteende för en fällande dom.

Alla delar av rättskedjan behöver kompetensutvecklas så att lagstiftningen används så som den är tänkt. Vänsterpartiet satsar därför 30 miljoner kronor i vår budgetmotion för 2024 (2023/24:2385), på ett femicidpaket för polis, åklagare och domare i syfte att mäns våld mot kvinnor och barn, sexköp och människohandel för sexuella ändamål ska hanteras med ökad våldskompetens, rättssäkerhet och seriositet i hela rättskedjan. Kompetensutvecklingen ska också inkludera hanteringen av det nya barnfridsbrottet (barn som bevittnat brott, som ofta handlar om mäns våld) och möjligheterna att genomföra bra barnförhör. Satsningen på kompetensutveckling bör rimligen kompletteras med ett särskilt uppdrag från regeringen till Polismyndigheten.

Regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att prioritera ärenden om sexualbrott och mäns våld mot kvinnor och barn. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet anser också att det är dags att göra en bred och genomgripande översyn av hur polis och åklagare arbetar med förundersökningar i ärenden där kvinnor och barn utsatts för våld i nära relationer och/eller sexuella övergrepp liksom när barn bevittnat våld. Syftet med denna genomlysning bör vara att ta fram åtgärder för att komma till rätta med de brister som översynen visar på.

Regeringen bör ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att göra en bred översyn av hur polis och åklagare bedriver förundersökningar i ärenden om mäns våld mot kvinnor, våld mot barn och sexualbrott liksom när barn bevittnat våld, i syfte att sprida goda exempel, kommentera eventuella brister och föreslå förbättringar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.3 Likvärdiga barnahus i hela landet

I dag finns barnahus på ett trettiotal platser i landet. Där samverkar polis, socialtjänst och hälso- och sjukvård m.fl. aktörer för att hjälpa barn som misstänks ha varit utsatta för brott. Vänsterpartiet anser att det så långt det är möjligt ska undvikas att ett barn slussas runt mellan flera olika myndigheter och att barnet inte ska behöva upprepa sin

historia för flera olika personer. Barnahus är ett bra exempel på en trygg och barnvänlig miljö där barn som misstänks vara utsatta för övergrepp är i centrum för utredningsprocessen. I barnahus samordnas specialkompetenser för skydd, utredning och behandling barncentrerat och under ett och samma tak i barnvänliga lokaler, vilket internationellt betraktas som ”best practice”. Det är ytterst viktigt att alla barn som behöver det får tillgång till den verksamheten och att insatserna håller lika god kvalitet och är likvärdiga över hela landet. Detta är viktigt också för att berörda professioner ska kunna samordna sina insatser till nytta för såväl barnet som rättsutredningen.

Utredningen SOU 2019:32 konstaterade att tillgången till och innehållet i de olika barnahusens verksamhet varierar, vilket är problematiskt eftersom alla barn har rätt till likvärdigt stöd och likvärdiga myndighetsinsatser. Utredningen ser därför behov av att se över om det bör införas en central reglering eller styrning av barnahusens verksamhet i syfte att öka likvärdigheten. Länsstyrelsen i Stockholm skriver i sitt remissvar på utredningen att det saknas möjlighet att föra statistik för jämförelse och utveckling av barnahusverksamheten som helhet då information från respektive samverkanspart saknas eller är bristfällig och statistik mellan myndigheter inte går att samköra. Barnahusen saknar därmed möjlighet att utvärdera sina verksamheter. Länsstyrelsen i Stockholms län anser därför att författningsändringar kan vara nödvändiga samt att det vore önskvärt med en ansvarig myndighet för att åtgärda bristen på nationell styrning, samordning och uppföljning. Linköpings universitet (Barnafrid – nationellt kunskapscentrum) administrerar det s.k. Barnahusnätverket som startades 2008 på initiativ av Rädda Barnen i Stockholm. Nätverket består av samtliga barnahus i Sverige och personal som är knutna till respektive barnahus som t.ex. polis, åklagare, läkare och socialsekreterare. Barnafrids utvärdering 2018/2019 av samtliga barnahus konstaterade bl.a. att det saknas nationell styrning som slår fast att barn som misstänks vara utsatta för brott ska utredas i en barnvänlig miljö där berörda myndigheter samlas och samverkar under ett tak och där brottsutredning, skydd samt fysisk och psykisk hälsa beaktas. Vidare konstaterades att det saknas en nationell samordning och styrning av verksamheten i barnahus, varför Barnafrid föreslår att en nationell handlingsplan utarbetas för att likrikta barnahusens arbete.

Riksdagen har lämnat tillkännagivanden till regeringen om att regeringen ska ta fram en nationell plan för barnahusens verksamhet. Den förra regeringen gav en utredare i uppdrag att lämna förslag på en strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inkluderat hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2021:29, dir. 2022:17). Detta är mycket positivt då vi tidigare föreslagit både en nationell handlingsplan för barnahusen och att regeringen ska utreda hur barns specifika behov kopplat till förundersökning, rättsprocess samt stöd- och skyddsåtgärder bättre kan tillgodoses (mot. 2017/18:3605, mot. 2021/22:455, mot. 2022/23:1217). Utredaren presenterade ett betänkande i januari 2023.⁶ Enligt utredningen har barnen i 247 av landets 290 kommuner tillgång till ett barnahus. Det saknas däremot tillgång till barnahus för barn som bor i Blekinge, norra Kalmar län, Norrtälje kommun, vissa delar av Skåne samt i stora delar av norra Sverige. Utredningen konstaterar vidare att det finns en rad brister framför allt när det gäller kunskap om barn som är våldsutsatta, frågor som rör bemötande, stöd och förhörsteknik. Enligt utredningen finns det även brister i uppföljningen av barnahus bl.a. beroende på att det saknas en nationell samordning. Utredningen bedömer sammanfattningsvis att

⁶ SOU 2022:70, En uppväxt fri från våld. En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn.

det finns flera områden där det behövs förändringar och förbättringar. Förutom att alla barn i hela landet behöver ha tillgång till barnahus behöver de yrkesverksammas kunskapsnivå om våldsutsatthet och barnets rättigheter höjas. Vidare behöver de personer som förhör barn ha särskild kompetens och metoden för barnförhör bör utvecklas. Enligt utredningen behövs det också en förstärkt lagstiftning för att tydliggöra de samverkande parternas ansvar. Även riktlinjerna som styr barnahus behöver vidareutvecklas. I det arbetet bör följande områden särskilt beaktas: samråd, information till barn och vårdnadshavare, medhörning, medicinsk undersökning, stöd och behandling, dokumentation, hantering av parallella utredningar och utvärdering och uppföljning. Arbetet med att utveckla riktlinjerna för samverkan i barnahus bör utredas och tas fram nära de aktörer som är närmast berörda, dvs. Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen. Det behövs även en aktör som står för nationell samordning, stöd och uppföljning av barnahus. Stockholms universitet tar i sitt remissvar upp det faktum att Sverige till skillnad från Norge och Danmark inte har ett nationellt krav på tillgång till barnahus för alla våldsutsatta barn. Stockholms universitet anser att en barnahuslag bör antas, i syfte att ge likvärdighet i tillgång till inte minst återhämtning och behandling över hela landet. I glesbygd kan det finnas skäl till lokala anpassningar som mobila enheter. Vidare bör, enligt Stockholms universitet, en utformning av ett utökat uppdrag för barnahus utredas.

Regeringen bör därför tillsätta en utredning i syfte att ta fram nationella riktlinjer för barnahus i hela landet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.4 Stödcenter för vuxna utsatta för sexualiserat våld

Vänsterpartiet driver sedan länge frågan om att hela rättskedjan ska kompetensutvecklas när det gäller sexualiserat våld och mäns våld mot kvinnor och barn. Under åren har regeringen gjort vissa satsningar, men vi anser att arbetet behöver bedrivas mer kontinuerligt för att få avsedd effekt. Enligt en rapport⁷ som Brå publicerade 2019, och som bygger på material från 2016, dvs. från tiden innan samtyckeslagstiftningen, lägger polis och åklagare generellt ner ett omfattande arbete för att klara upp inkomna våldtäktsanmälningar. Vidare hade hanteringen av ärendena förbättrats under den undersökta perioden. Exempelvis hade andelen målsägande som fick ett målsägandebiträde ökat vid jämförelse med tidigare granskningar. Polisen använde också spårsäkringssats ("rape kit") oftare 2016 än under perioden 1995–2006. Men Brå ansåg även att det finns möjligheter att förbättra utredningarna rörande våldtäkt och att sådana förbättringar skulle vara betydelsefulla både för målsäganden och för den misstänkte. Brå föreslog bl.a. att utredningstiderna bör kortas, att de som är skäligen misstänkta för brott ska förhöras så snart som möjligt, att förhören ska hålla hög kvalitet och dokumenteras väl. Vidare lyfte Brå vikten av att polis och åklagare agerar så att risken för att målsäganden inte längre vill delta i utredningen blir så liten som möjligt. Det förutsätter både ett kompetent bemötande och seriös bevisupptagning som visar att rättsväsendet tar kvinnans anmälan på allvar. Då motverkas misstro och besvikelse som annars kan leda till trauma särskilt om det inte blir en fällande dom. Av uppgifterna som framkom i DN under juli 2023 (se ovan) verkar dessvärre utvecklingen gå åt helt fel håll.

⁷ Brottsförebyggande rådet, Våldtäkt från anmälan till dom. En studie av rättsväsendets arbete med våldtäktsärenden, Rapport 2019:9.

Enligt Vänsterpartiet framstår det som både nödvändigt och självklart att kvinnan ska få ett respektfullt och empatiskt bemötande från polis och åklagares sida vid förhör och andra kontakter samt under rättegången. Vidare ska kvinnan i ett tidigt skede informeras om möjligheten att få stöd under rättsprocessen i form av ett målsägandebiträde, brottsofferstödjare eller skyddat boende och löpande återkoppling om vad som händer under utredningen. Men tyvärr varierar kompetens och kvalitet beträffande bemötandet i praktiken.

För att komma till rätta med problemen anser Vänsterpartiet att det vore önskvärt att samla specialistkompetens även kring vuxna som utsatts för sexuella övergrepp och/eller våld i nära relationer med barnhusen som modell. Där kan förundersökningen samordnas med andra insatser för stöd eller behandling. Fördjupad samverkan mellan olika myndigheter har prövats i t.ex. Malmö genom ”Koncept Karin”. Rikspolisstyrelsen fick i uppdrag 2008 att utveckla och bygga upp en fysisk miljö som var särskilt anpassad för att utreda våld mot kvinnor. Resultatet, koncept Karin, är en samverkansmodell mellan specialiserad polis, socialtjänst och åklagare, och bygger på samlokalisering, uppsökande verksamhet och dagliga möten med åklagare. Polisstationen är målgruppsanpassad för kvinnor, män och barn som har utsatts för våld, hot eller sexuella övergrepp av en närstående. Karin stödjer även barn som bevittnat våld, och dessutom finns hjälp att få för dem som blivit polisanmälda. I Karins lokaler arbetar de brottsutredande poliserna och socialsekreterare nära varandra. Alla som ingår i verksamheten är specialiserade på arbete med våld i nära relationer. Poliserna och socialsekreterarna har också tät kontakt med andra berörda myndigheter och aktörer. I koncept Karins uppdrag ingår även att, både nationellt och internationellt, sprida kunskap om våld i nära relationer och om den samverkansmodell som konceptet byggt upp. Brå gjorde 2013 en utvärdering av hur arbetsformen på koncept Karin fungerar, liksom vilken betydelse arbetsformen har för kvaliteten och effektiviteten i arbetet mot våld i nära relationer. Av studien framgår att den modell som koncept Karin arbetar efter har flera värdefulla komponenter trots att alla behov, t.ex. långsiktigt samtalsstöd, inte kan tillgodoses inom konceptet. Särskilt uppskattat av de berörda kvinnorna är det uppsökande stödjande arbetet, lokalerna och bemötandet. Däremot tyder studien inte på att arbetssättet per automatik leder till bättre polisutredningar. Enligt rapporten har polisverksamheten på Karin präglats av täta chefsbyten, otydligt ledarskap och svårigheter att rekrytera och behålla engagerad och kompetent personal. Det hänger enligt Brå delvis också samman med att denna typ av polisutredningar är krävande och bland många poliser inte kommer högt på en rangskala över attraktiva arbetsuppgifter. Enligt Vänsterpartiet visar detta vikten av att satsa på kompetensutveckling för och uppvärdering av all personal som arbetar med dessa typer av ärenden. Vi anser också att denna typ av samverkansmodell behöver utvecklas och spridas till fler delar av landet.

Regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheten att samla specialistkompetens på särskilda stödcenter för vuxna som utsatts för sexualbrott och våld i nära relationer. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.5 Översyn av livsvillkoren för kvinnor med skyddad identitet

I Sverige lever ca 14 000 kvinnor och 10 000 män med sekretessmarkering eller skyddad folkbokföring. Statistik saknas om hur många av dessa som har skyddade personuppgifter p.g.a. våld från en tidigare partner. Många av de problem som drabbar

våldsutsatta kvinnor och barn är komplexa. Detta gäller särskilt för de kvinnor och barn som tvingas leva under skyddad identitet. Inte sällan uppstår en rad problem i vardagslivet för dessa kvinnor som måste fly från närstående våldsamma män. Det kan handla om att kvinnan ofta får förseningsavgifter då räkningarna kommer till hennes adress för sent eftersom posten vidarebefordras via Skatteverket. Det kan vara problem med att ha bank-id för att bankerna inte kan hantera kvinnornas personuppgifter på ett tillfredsställande sätt och därmed inte garanterar deras säkerhet. Redan att använda kreditkort kan innebära risk att ”avslöjas”. För att få teckna hemförsäkring kräver försäkringsbolagen att kvinnan uppger sin faktiska adress, alltså inte sin kvarskrivningsadress som är ett skattekontor. Kvinnor med skyddad identitet tar alltså risken att lämna ut sin fysiska adress om de skaffar hemförsäkring, vilket Skatteverket avråder ifrån. Detta är bara några exempel på problem, fler tillkommer om kvinnan har barn tillsammans med den våldsamma mannen.

En rapport från Jämställdhetsmyndigheten⁸ bekräftar de problem som Vänsterpartiet uppmärksammat sedan länge (se t.ex. mot. 2007/08:Ju392, mot. 2012/13:Ju219, mot. 2021/22:2599). Av Jämställdhetsmyndighetens rapport framgår att kvinnors och barns hela livssituation försvåras av att leva med skyddade personuppgifter. Vardagliga situationer kan vara svåra att hantera och innebära säkerhetsrisker. Att inte kunna uppge sina personuppgifter gör det svårt och ibland omöjligt att få tillgång till samhällets service. Kvinnor som lever med skyddade personuppgifter får inte tillgång till hälso- och sjukvård på samma sätt som tidigare. De intervjuade kvinnorna berättar t.ex. om uteblivna kallelser till mammografi och cellprovtagning och svårigheter att boka vaccination mot covid-19. Det ekonomiska våldet är omfattande och fortsätter även efter uppbrottet från våldsutövaren och efter att skyddade personuppgifter beviljats. Förutom att hela livssituationen försvåras, är det dyrt att leva med skyddade personuppgifter. Flera av kvinnorna kan inte arbeta heltid p.g.a. skador som orsakats av våldsutövaren, ändå har flera av kvinnorna nekats sjukpenning. Det är också kostsamt att vid flera tillfällen tvingas flytta. Bristen på stadigvarande boende till kvinnor som lever med skyddade personuppgifter är ett allvarligt problem.

Digitaliseringen har medfört att våldsamma män kan spåra och övervaka kvinnor som lever i skyddade boenden med hjälp av gps-sändare, airtags och annan övervakningsteknik. Det digitala våldet är en del av det psykiska våld som drabbar kvinnor, både i en våldsam relation och när relationen är avslutad. DN har gått igenom ett tiotal domar och åtal där positionsspårning har använts. I vissa fall har personer, mestadels kvinnor, spårats till skyddat boende på hemlig adress. Flera av domarna gäller systematisk förföljelse och trakasserier, där den tekniska spårningen är en del. Exempelvis dömdes en man nyligen i Umeå för ofredande, barnfridsbrott, olaga förföljelse och två fall av olaga hot. Bland annat för att ha monterat en gps-sändare på kvinnans bil.⁹

Vänsterpartiet anser att den komplexa problembild som drabbar kvinnor och barn som lever gömda måste ses över och leda till konkreta åtgärder. Därför är det positivt att regeringen har gett Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att samordna och följa upp myndigheternas arbete med skyddade personuppgifter. Detta är en bra början men inte tillräckligt.

⁸ Jämställdhetsmyndigheten, Skyddade personuppgifter – Oskyddade personer, rapport 2022:10.

⁹ <https://www.dn.se/sverige/apples-sparare-anvands-for-att-forfolja-kvinnor/>.

Regeringen bör därför ta initiativ till en översyn av livsvillkoren för de kvinnor och barn som lever med skyddade personuppgifter i syfte att förbättra deras situation. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.6 Akut hjälplinje, 115, för kvinnor utsatta för mäns våld

Kvinnofridslinjen, Sveriges nationella stödtelefon för våldsutsatta kvinnor, drivs av Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK). Den är bemannad av socionomer och sjuksköterskor med kunskap om våld. Uppdraget är att lyssna, ge professionellt stöd och informera om lokala resurser. Akuta samtal hänvisas dock till 112. Vi vill komplettera stödet genom att inrätta en särskild akut hjälplinje för kvinnor som utsätts för mäns våld. För att få akut hjälp med specialkompetens ska kvinnor kunna ringa 115. Vi föreslår att denna akuta linje ska drivas av Polismyndigheten och bemannas av främst poliser, men även socionomer och sjuksköterskor som alla har särskild kompetens i att hantera mäns våld mot kvinnor samt att göra adekvata och akuta riskbedömningar. Vänsterpartiet satsar 20 miljoner kronor på en akut hjälplinje i vår budgetmotion för 2024 (2023/24:2385).

Regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att inrätta en akut hjälplinje, 115, för kvinnor utsatta för mäns våld. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.7 Trygghetsteam för våldsutsatta kvinnor

Den mest kritiska tiden för en kvinna som utsätts för en mans våld är när hon beslutar sig för att lämna mannen liksom tiden efter uppbrottet. Det är då kvinnan behöver mest hjälp för att inte återigen bli utsatt för misshandel eller i värsta fall dödad. Hon behöver t.ex. skydd när hon ska lämna den gemensamma bostaden, hjälp att snabbt hitta en ny bostad och att få kontaktförbud med elektronisk övervakning/fotboja. En ännu viktigare insats skulle vara stöd för henne att kunna och våga bo kvar, medan han måste flytta. Har kvinnan barn så tillkommer behov av insatser för att hon också ska orka med sin föräldraroll liksom riktade insatser till barnen. Vänsterpartiet föreslår inrättandet av en enhet, ett trygghetsteam från socialtjänsten och polisen som ska jobba efter en konkret handlingsplan för den utsatta kvinnan. Teamet ska se till att polisen hjälper henne att lämna bostaden, att kommunen har en bostadslösning som är långsiktig, kombinerat med redan beslutat kontaktförbud av åklagaren. Polisen ska också få särskilt uppdrag att bevaka att kvinnan är trygg.

Regeringen bör ta initiativ till en utveckling av lokala trygghetsteam i syfte att stärka skyddet för kvinnor som utsätts för mäns våld. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.8 Intimate Partner Violence Intervention, uppsökande verksamhet för våldsamma män

Sedan augusti 2021 är det obligatoriskt för alla kommuner att verka för att män som utövar våld mot en närstående ska sluta med det (prop. 2020/21:163). Dessvärre har flera små kommuner svårt att få ihop ekonomin och att hitta kompetent personal.

Dessutom saknas ett nationellt kunskapscenter och evidens om vilken hjälp som faktiskt kan fungera. När det gäller behandlingsinsatser till våldsutövare vill Vänsterpartiet särskilt påtala vikten av att de har sin grund i forskning, kunskap och beprövad erfarenhet samt att insatserna systematiskt följs upp. Det är också viktigt att mäns våld mot kvinnor alltid främst ses och hanteras som en brottslig handling som primärt ska straffas. Insatser till våldsutövare får aldrig ske på bekostnad av säkerhet, skydd och stöd till våldsutsatta. Vidare ser vi en fara i att våldsutövare i dagens debatt ofta beskrivs som personer med beroendeproblematik eller psykisk sjukdom eftersom det riskerar att förflytta fokus från det strukturella perspektivet som måste tas i beaktande när det gäller våldet. Risken är stor att mannens kvinnoförakt och våldsamhet består också efter att hans drogberoende eller psykiska problematik har upphört.

Intimate Partner Violence Intervention (IPVI) är en våldsförebyggande strategi som tar sin utgångspunkt i samverkan mellan myndigheter och lokalsamhälle för att stoppa våld i nära relationer. Inom strategin kombineras direkt kommunikation med och information till gärningspersoner om att de kommer bli föremål för ökat fokus och rättsliga sanktioner om våldet inte upphör med erbjudande om sociala insatser och hjälp att ändra beteenden. IPVI implementerades första gången som ett pilotprojekt år 2009 i High Point, USA. Strategin är inspirerad av arbetet mot gängkriminalitet ("Sluta skjut") och bygger teoretiskt på fokuserad avskräckning samt flyttar fokus och ansvar från brottsoffret till förövaren. IPVI har haft viss framgång i framför allt en amerikansk kontext och identifieras av Brottsförebyggande rådet (Brå rapport 2017:13) som en strategi som verkar lovande. IPVI pågår nu som ett samarbete mellan Polismyndigheten, Malmö stad och Kriminalvården inom ramen för handlingsplanen Fri från våld, en gemensam angelägenhet. Att applicera metoden på svenska förhållanden innebär dock vissa utmaningar t.ex. p.g.a. vår sekretesslagstiftning. En utvärdering av processen, och på längre sikt effekten, av IPVI i Malmö pågår för närvarande vid Malmö universitet. Det övergripande syftet är att utvärdera implementeringen av strategin i en svensk kontext och studera vilka anpassningar som behöver göras för att strategin ska fungera. Vänsterpartiet vill se över möjligheten att utveckla och pröva ett "Sluta slå!"-program i hela Sverige.

Regeringen bör ta initiativ till en utveckling av ett "Sluta slå"-program baserat på Intimate Partner Violence Prevention (IPVI) i syfte att skydda utsatta kvinnor och barn mot våldsamma män. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.9 Förebygg sexuell exploatering

All prostitution är beroende av mäns efterfrågan. Det är män som upprätthåller och stimulerar efterfrågan på sexuella tjänster. Detta oavsett om den som säljer sex är kvinna, man, transperson eller icke-binär. Att kvinnor köper sex av män är mer ovanligt även om det förekommer. I en studie från Folkhälsomyndigheten framgår att 9 procent av männen i Sverige någon gång köpt sex. Av de män som köpt sex hade 80 procent gjort det utomlands. För kvinnor var andelen som köpt sex 0,5 procent.¹⁰ Att majoriteten av sexköpare är män beror på den rådande könsmaktsordningen där män är överordnade och kvinnor underordnade. En sådan kontext ger män en förväntad rätt att utnyttja och exploatera kvinnors kroppar. Budskapet är att andra människors kroppar är

¹⁰ Folkhälsomyndigheten, Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i Sverige 2017 (2019).

en handelsvara för mäns sexualitet, som det står dem fritt att köpa, förbruka och göra sig av med. På så sätt blir prostitutionen en del av mäns sexualiserade våld mot kvinnor. Sexhandeln är en bred samhällsfråga som påverkar relationerna mellan alla män och kvinnor, inte bara de som är i prostitution eller som köper sex. Det är viktigt att inse att prostitution ofta innebär att den som säljer sex måste ställa upp på förnedrande och våldsam sex. Flera studier visar att kvinnor i prostitution löper stor risk att utsättas för såväl fysiskt våld, i form av misshandel och sexuellt våld, som psykiskt våld. Forskning från Kanada¹¹ visar att dödstalet för prostituerade kvinnor var 40 gånger högre än för befolkningen i övrigt. Enligt Europol påträffas årligen hundratals skjutna, strypta och misshandlade kroppar tillhörande kvinnor som blivit utsatta för sexslavhandel. Mäns efterfrågan på sexuella tjänster är därför av många orsaker ett stort samhällsproblem som måste motverkas med all kraft.

Av denna anledning verkade Vänsterpartiet för och stod bakom lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster (sexköpslagen), som trädde i kraft i Sverige 1999. Sexköpslagen synliggör maktförhållandet mellan köpare och säljare, och lägger ett straffrättsligt ansvar på köparen. Numera är förbudet mot köp av sexuella tjänster infört i brottsbalken. En rapport¹² från Jämställdhetsmyndigheten visar att prostitutionen i Sverige tycks vara relativt konstant över tid. Personer med erfarenhet av prostitution uppvisar generellt sett höga nivåer av ohälsa, oro och brottsutsatthet. Prostitutionen i gatumiljö har fortsatt att minska i flera städer. Flera verksamheter vittnar om en ökning av antalet unga, framför allt flickor, som söker stöd efter att ha utsatts för kommersiell sexuell exploatering. Det förekommer bl.a. att vuxna söker upp barn och unga i sexuella syften via exempelvis spelappar eller sociala medieplattformar. Barn och unga med tidigare erfarenheter av sexuella övergrepp, personer med intellektuella funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa, hbtqi-personer och personer i missbruk identifieras som sårbara grupper. Även migranter utan uppehållstillstånd och ensamkommande barn lyfts fram som särskilt utsatta. Sedan den senaste nationella kartläggningen 2014 har det skett en ökning av antalet webbplatser som explicit marknadsför försäljning av sexuella tjänster.

Vänsterpartiet har tidigare föreslagit att böter skulle tas bort ur straffskalan för köp av sexuell tjänst hösten 2020. Förslaget ledde till att den dåvarande regeringen lade fram ett förslag till riksdagen om att minimistraftet för köp av sexuell tjänst skulle ändras från böter till fängelse. Förslaget antogs av riksdagen och trädde i kraft i augusti 2022. Nu, ett år senare, har ännu inget sexköp lett till fängelsestraff. Vi har även föreslagit att det ska inrättas ett nationellt resurscentrum mot prostitution (mot. 2013/14:So539, mot. 2020/21:168, mot. 2022/23:54). En systematisk metodutveckling på området skulle bl.a. kunna ligga till grund för förbättrade stödåtgärder i form av ett nationellt exitprogram för personer som vill lämna ett liv i sexhandeln.

4.10 Pornografiproduktionens koppling till organiserad brottslighet

Såväl sexhandeln som porrindustrin har kopplingar till annan grov kriminalitet. I Sverige har det under de senaste årtiondena genomförts ett antal utredningar, studier och kartläggningar av olika aspekter av verksamheter som kan antas vara en del av den

¹¹ Se rapport från Coalition Against Trafficking in Women (CATW), The links between prostitution and sex trafficking: A briefing handbook, 2006.

¹² Jämställdhetsmyndigheten, Prostitution och människohandel, Rapport 2021:23.

internationella prostitutionsindustrin. Dock saknas det en kvalitativ, djupgående och rikstäckande undersökning av sambanden mellan det ekonomiska värdet av prostitution- och pornografiverksamheterna, det ekonomiska flödet inom eller från Sverige och aktörernas eventuella kopplingar till organiserad brottslighet nationellt eller internationellt. Polismyndigheten anser därför att en forskningsstudie av den svenska sexhandelns kopplingar till organiserad brottslighet bör genomföras. Forskningsstudien bör kartlägga ägandestrukturer, verkliga huvudmän och andra aktörer inom de svenska prostitutionsverksamheterna och pornografibranschen som sex-, massage- och porrklubbar, organisatörer av "sexturism"-resor, förmedling av personer i prostitution på internet, via mobilappar, på chattlinjer, genom telefonsexlinjer, på kasinon och andra legala spelverksamheter samt pornografiproducenter och förmedlare i Sverige. En sådan studie bör fokusera på former, omfattning, utveckling samt ekonomiska flöden inom de svenska prostitutionsverksamheterna och inom pornografibranschen samt på deras eventuella kopplingar till och samarbete med individer och organiserade brottsnätverk i Sverige och andra länder.¹³ Även livsvillkoren för de personer som involveras i pornografiproduktion bör kartläggas. Vänsterpartiet anser att en sådan forskningsstudie skulle kunna ligga till grund inte bara för polisens arbete med att bekämpa organiserad brottslighet utan även för att ta fram adekvata stödåtgärder för de människor som utnyttjas i prostitution och pornografi. Vi har därför tidigare föreslagit att regeringen ska ta initiativ till att kartlägga den svenska sexhandelns och porrindustrins kopplingar till organiserad brottslighet samt ta fram åtgärder som minskar porrindustrin och stöttar de människor som utnyttjas i den.

Forskning¹⁴ visar att män som tittar på porr blir mer sexuellt aggressiva och fientliga mot kvinnor. Porren leder till en övergreppskultur och normaliserar våldshandlingar. Vi är i likhet med många kvinnojoursorganisationer oroade över att pojkar börjar titta på porr när de är i genomsnitt 12 år gamla och att 41 procent av unga män mellan 16 och 29 år tittar dagligen eller nästan dagligen (Folkhälsomyndigheten, 2017).¹⁵

Den förra regeringen beslutade i juni 2022 kommittédirektiv om Skydd, stöd och vård för personer som har utsatts för övergrepp vid produktion eller distribution av pornografi (dir. 2022:100). Syftet med utredningen är dels att vuxna personer ska få skydd, stöd och vård utifrån behov och ha möjlighet att lämna pornografiproduktion, dels att inga barn ska utsättas för pornografisk exploatering och att de barn som har exploaterats ska få skydd, stöd och vård utifrån behov. Utredaren ska även analysera brottslighet kopplad till produktion och distribution av pornografi. Syftet med analysen och de förslag som lämnas ska vara att brott med koppling till produktion och distribution av pornografi ska anmälas, utredas och lagföras, inom ramen för befintlig lagstiftning. Uppdraget ska redovisas senast den 29 november 2023.

Vi förutsätter att den nuvarande regeringen arbetar vidare med konkreta förslag baserat på vad som framkommer i utredningen. Vi kommer noga att bevaka frågan och vid behov återkomma med förslag till åtgärder.

¹³ Polismyndigheten, Lägesrapport 20, Människohandel för sexuella och andra ändamål, 2018.

¹⁴ Kraus, Tokunaga, Wright; A Meta-Analysis of Pornography Consumption and Actual Acts of Sexual Aggression in General Population Studies, 2015.

¹⁵ Artikel DN Debatt, "Nya läroplanens kritiska syn på porr följs inte av skolorna", 2023-08-22.

4.11 Polismyndighetens arbete mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål är organiserat på olika sätt i de sju olika polisregionerna.¹⁶ Tidigare fanns det en särskild prostitutionsgrupp i polisregion Stockholm men efter en omorganisation 2019 handläggs samtliga former av människohandel, koppleri, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn vid utredningsenhetens sektion mot internationell grov organiserad brottslighet. Under 2019 placerades en särskild grupp från gränspolisen på sektionen, och införlivades permanent under 2020. Regionkoordinatorer från den kommunala socialtjänsten är knutna till gruppen. De har som uppgift att se till att personer som är utsatta för prostitution och människohandel får stöd och skydd. Omorganisationen mötte kritik från olika organisationer som arbetar med stöd till prostituerade. Enligt Stockholmspolisen rör det sig dock om en ambitionshöjning med syftet att freda arbetet med människohandel gentemot annan resurskrävande brottslighet.¹⁷

I polisregionerna väst, syd, mitt och Bergslagen hanteras människohandelsärenden på regional nivå. Vissa av arbetsgrupperna är placerade på enheter som även jobbar med annan grov brottslighet. I polisregionerna öst och nord handläggs ärenden om människohandel på polisområdesnivå. Ingen polisregion har en enhet som enbart arbetar mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Enligt en rapport från Brå¹⁸ har polisens arbete mot sexköpsbrottslighet fått en ökad prioritet de senaste åren. Samtidigt varierar det mycket inom landet hur mycket polisen arbetar mot köp av sexuell tjänst. På vissa håll pågår det knappt något arbete alls, medan det på några orter finns både resurser, engagemang och struktur för arbetet. På de flesta verksamhetsorter är arbetet också baserat på enstaka insatsveckor, och inte den sortens kontinuerliga arbete som kan fungera både avskräckande gentemot köpare och kontaktskapande gentemot säljare. Polisens arbete mot sexköpsbrottsligheten är inriktat på den brottslighet som har kopplingar till människohandel, och arbetet mot köp av sexuell tjänst har främst utgått från de människohandelsgrupper som finns i fem av de sju polisregionerna. Tanken är dock att lokalpolisområdena i framtiden ska arbeta mot renodlade köp av sexuell tjänst, medan människohandelsgrupperna fokuserar på den bakomliggande brottsligheten. Polisens inriktning mot eskortsidor gör att de relativt snabbt och enkelt kan upptäcka, utreda och lagföra ett stort antal sexköpsbrott. Men samtidigt riskerar polisen att missa flera grupper av säljare som kan vara i behov av stöd och skydd, som ekonomiskt utsatta kvinnor boende i Sverige, hbtqi-personer, personer i missbruk samt särskilt utsatta migranter på bl.a. massagesalonger och i tiggeri. Riskmedvetna sexköpare kan också söka sig till andra arenor än eskortsidorna, där de bedömer att risken att åka fast är lägre. Enligt Brå behöver arbetet ske mer kontinuerligt över hela landet och mot fler arenor där sexköpsbrott förekommer. Det arbetet kan med fördel ske hos polisen lokalt och i bättre utvecklad samverkan med socialtjänsten.

Vänsterpartiet anser, i likhet med flera hjälporganisationer, att det är mer framgångsrikt att renodla arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål genom att särskilja det från andra typer av människohandel och grova brott. Vi anser att varje polisregion bör ha en särskild enhet som arbetar med dessa ärenden. Enheterna bör

¹⁶ Polismyndigheten, Lägesrapport 22 Människohandel för sexuella och andra ändamål, rapport för 2020.

¹⁷ PM Ny organisation för arbete mot prostitution, 2019-11-14.

¹⁸ Brottsförebyggande rådet, Köp av sexuella tjänster En uppföljning av lagens tillämpning, Rapport 2022:3.

arbeta uppsökande och ha ett nära samarbete med socialtjänst och ideella organisationer på området. Syftet är att få fler dömda för sexköp, koppleri och människohandel samt att stötta de människor som utnyttjas i prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att organisera arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål i nära samarbete med socialtjänst och ideella organisationer på området. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.12 Stärk gränspolisens samarbete med regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel

Regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel finns i Region Bergslagen, mitt, nord, Stockholm, syd, väst och öst. De kan erbjuda praktisk konsultation och vägledning i ärenden som rör människohandel. De är anställda inom socialtjänsten och utgör en del av den nationella samordningen mot prostitution och människohandel. Regionkoordinatorerna fungerar som stöd till Jämställdhetsmyndighetens nationella uppdrag som rör prostitution, människohandel för alla ändamål, människoexploatering och exploatering mot barn. I regionkoordinatorernas arbetsuppgifter ingår bl.a. att bistå regionala myndigheter, t.ex. polis och socialtjänst, med stöd vid människohandelsärenden, att synka arbetet mot prostitution och människohandel som sker på regional nivå med arbetet som sker på nationell nivå genom kontinuerlig kontakt med den nationella samordningen mot prostitution och människohandel hos Jämställdhetsmyndigheten och att länka vidare människohandelsärenden i regionen till rätt instans. Vidare kan regionkoordinatorerna bistå med hjälp till skyddat boende, information och stöd till de utsatta.

Dessvärre finns det indikationer på att samarbetet mellan t.ex. gränspolisen och regionkoordinatorerna inte fungerar så bra och att kvinnor utvisas i stället för att erbjudas hjälp. I lägesrapport nr 20 om människohandel rapporterar region Väst att gränspolisen under 2018 utvisade utländska kvinnor som hade befunnit sig i prostitution till de länder där de hade sin hemvist. Det handlade om kvinnor från Nigeria, Colombia, Ecuador och Ryssland som hade uppehållstillstånd och hemvist i Spanien, men också kvinnor från Moldavien, Kazakstan, Brasilien, Kina och Ukraina. Under 2018 sågs också en ökning av transpersoner som utnyttjades i prostitution. De hade sitt ursprung i Brasilien, Colombia och Malaysia. Även dessa avvisades. Enligt lägesrapporten var gränspolisens rutiner i avvsningsfall rörande möjlig människohandel föremål för en översyn. Det är för oss oklart om denna översyn lett till några åtgärder. Under 2020 ansvarade Jämställdhetsmyndigheten för stödfunktioner för arbetet med att förebygga och bekämpa människohandel. Stödfunktionerna bestod av ett nationellt metodstöds-team, en stödtelefon och regionkoordinatorer med uppdrag att assistera yrkesverksamma inom socialtjänsten. Stödet bestod bl.a. av hjälp med att identifiera personer som kunde vara utsatta för människohandel och säkerställa att de fick sina rättigheter och behov tillgodosedda. Regionkoordinatorerna i de flesta polisregioner gjorde under året även uppsökande insatser i samverkan med Polismyndigheten riktat mot prostitutionsverksamheter på ett flertal platser i landet.¹⁹ Enligt lägesrapport nr 22 kom med anledning av covid-19-pandemin ett begränsat antal flickor och kvinnor till Sverige för prostitutions-

¹⁹ Polismyndigheten, Människohandel för sexuella och andra ändamål Lägesrapport 22, rapport för 2020.

ändamål under 2020. De kom i första hand från Rumänien och Nigeria, men också från Ungern, Polen, Thailand, Ryssland, Ukraina och Colombia. Några enstaka kvinnor kom även från Bulgarien, Dominikanska republiken och Brasilien. Liksom tidigare år var de flesta offren kvinnor mellan 20 och 40 år. De kvinnor som utsattes för människohandel eller människohandelsliknande brott i Sverige under 2020 hade, liksom tidigare år, olika erfarenheter av prostitution. Det kunde röra sig om kvinnor som prostituerats för första gången eller kvinnor som utnyttjats i prostitutionsverksamheter i många år i andra EU-länder eller i sina ursprungsländer. Kvinnorna kom ofta från en fattig eller missgynnad bakgrund i länder där kvinnors och flickors rättigheter begränsas på olika sätt; genom systematisk diskriminering bl.a. i utbildningssystemet och på arbetsmarknaden, eller från länder där det sociala trygghetsnätet inte fungerar. Många av flickorna och kvinnorna flydde dessutom från situationer där de utsatts för olika former av fysiskt, psykologiskt och sexuellt våld som tvångsgifte, våldtäkter, sexuella övergrepp eller våld i nära relationer. Det framgår inte av rapporten hur många av dessa flickor och kvinnor som avvisades från Sverige. Däremot framgår att 29 personer som utsatts för människohandel, oavsett ändamål, under 2020 hänvisades till det s.k. återvändandeprogrammet.²⁰ Av dessa återvände 20 till hemlandet eller ursprungslandet. Av lägesrapport nr 23 framgår att förhållandena för kvinnorna var liknande under 2021. Rapporten saknar dock information om vad som hände med kvinnorna efter att polisen utrett brotten de utsatts för.²¹ Bristen på information gör att det är svårt att avgöra om förhållandena förbättrats eller rent av blivit värre. Vänsterpartiet anser att det är högst otillfredsställande att utsatta kvinnor utvisas i stället för att erbjudas stöd och skydd. Polisens samarbete med regionkoordinatorerna måste därför ses över och förbättras.

Regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att se över polisens samarbete med regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel i samtliga polisregioner och ta fram en handlingsplan för att stärka samarbetet i syfte att ge utsatta personer skydd och stöd. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.13 Obligatorisk undervisning för sexköpsdömda

Vänsterpartiet har aktivt arbetat i EU-parlamentet med att sprida kunskap om den svenska sexköpslagen till övriga EU-länder. 2016 införde Frankrike en lag som bygger på den svenska modellen. Den franska sexköpslagen har dock även ett fokus på skydds- och stödåtgärder för de utsatta och innehåller bestämmelser som syftar till att ge kvinnor hjälp och stöd med att ta sig ur ett liv i prostitution. Åtgärderna möjliggörs genom en särskild fond som finansieras genom konfiskerad egendom från koppleriverksamhet. En dom för sexköp kan också innehålla krav på att den dömda ska delta i undervisning som syftar till att skapa medvetenhet om orsaker till och konsekvenser av prostitutionen. Vänsterpartiet anser att den svenska sexköpslagen bör utvecklas så att en dom om sexköp kan innehålla villkor om att den dömda ska delta i obligatorisk undervisning om sexhandel och prostitution. Vi tror att en sådan åtgärd kan minska risken för återfall.

Regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att en dom om köp av sexuell tjänst kan innehålla villkor om obligatorisk undervisning för den dömda

²⁰ Återvändandeprogrammet Människohandel Prostitution för frivilligt återvändande till hemlandet. Programmet finansieras av Jämställdhetsmyndigheten och drivs av Internationella Migrationsorganisationen (IOM) i Finland.

²¹ Polismyndigheten, Människohandel för sexuella och andra ändamål. Lägesrapport 23, rapport för 2021.

om sexhandelns och prostitutionens orsaker och konsekvenser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.14 Sugardejting

Sugardejtingrelationer består i ett arrangemang mellan en äldre, ofta välbärgad, man och en yngre kvinna eller minderårig flicka. Kontaktförmedlingen sker via dejtingsajter eller appar. Sugardejting är enligt polisen den absolut vanligaste plattformen där barn och unga gör sin prostitutionsdebut. Sugardejtingplattformar genererar även, utöver sexköp, en mängd annan sexualbrottslighet riktad mot barn. Enligt Jämställdhetsmyndigheten²² uppges plattformarna attrahera yngre personer som troligtvis inte hade köpt eller sålt sex i andra sammanhang. Dessvärre är det svårt för polisen att komma åt själva sugardejting-sajterna om inte koppleri, främjande av prostitution, är olagligt i det land varifrån sajten drivs. De flesta webbplatser där flickor och kvinnor såldes för prostitutionsändamål under 2021 kunde lokaliseras till en server utanför Sverige, t.ex. Tyskland, där de inte kan stängas ner på laglig grund.²³

Onlyfans är en social medieplattform och en abonnemangstjänst som används för att sända direkt genom webbkamera eller för att skapa bilder och filmer av olika slag som sedan delas med betalande prenumeranter. Den som producerar materialet lägger innehållet bakom en betalvägg och får behålla 80 procent av intäkterna. Resten går till Onlyfans ägare. Under coronapandemin växte sajter som Onlyfans kraftigt.²⁴ Enligt Polismyndighetens lägesrapporter 22 och 23 finns det uppgifter om att plattformen även används för prostitutions- och människohandelsändamål.

Under en insats i Sverige mot sexuell exploatering som genomfördes inom Empact²⁵ sökte polisen särskilt efter unga svenska kvinnor och flickor, män och pojkar som riskerade att utnyttjas i prostitution via dejtingsajter. Syftet var att komma i kontakt med denna grupp av sexuellt utnyttjade individer och förmedla en direkt kontakt till socialtjänsten. Totalt anträffades 18 unga som fick möjlighet att upprätta en sådan kontakt, och av dessa fortsatte ca hälften att upprätthålla kontakten.²⁶ Vänsterpartiet anser att åtgärder omgående behöver vidtas för att försvåra det koppleri som sker via s.k. sugardejtingsajter.

Regeringen bör ge Polismyndigheten i uppdrag att särskilt söka efter unga människor som riskerar att utnyttjas i prostitution via sajter på nätet eller appar genom s.k. sugardejting. Syftet ska vara att förmedla en direkt kontakt till socialtjänsten för att de utsatta ska få hjälp och stöd att lämna prostitutionen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

²² Jämställdhetsmyndigheten, Prostitution och människohandel, Rapport 2021:23.

²³ Människohandel för sexuella och andra ändamål, Lägesrapport 23, Polismyndigheten, rapport för 2021.

²⁴ Majoriteten av kreatörerna på Onlyfans publicerar någon form av pornografiskt material och är plattformens stora dragplåster, men även musiker, personliga tränare och kändisar säljer material direkt till sina fans via plattformen. Under pandemin växte Onlyfans från 20 miljoner användare till över 120 miljoner.

²⁵ Empact är EU:s modell för samverkan mot allvarlig och organiserad brottslighet.

²⁶ Människohandel för sexuella och andra ändamål, Lägesrapport 20, Polismyndigheten 2018.

4.15 Köp av sexuell handling i stället för sexuell tjänst

Brottsbalken (BrB) 6 kap. 9 § handlar om när någon köper en sexuell handling av en person som är under 18 år gammal. Brottet benämns ”utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling”. BrB 6 kap. 11 § handlar om ”köp av sexuell tjänst” av en person över 18 år. Vänsterpartiet anser att begreppet ”utnyttjande genom köp av sexuell handling” på ett bättre sätt visar att en person i prostitution befinner sig i ett underläge och blir exploaterad av köparen. Därför föreslår vi att lagtexten i BrB 6 kap. 11 § ändras så att brottet benämns ”utnyttjande av person genom köp av sexuell handling” i stället för ”köp av sexuell tjänst”. Vi har tidigare föreslagit att personer som utnyttjats i prostitution ska få målsägandestatus under förundersökning och rättegång mot sexköpare. Syftet är bl.a. att offret för brottet ska kunna söka brottsskadeersättning, erhålla målsägandebiträde under förundersökning och rättegång och få tillgång till andra stödsatser för brottsoffer. Det är insatser som kan bli avgörande för att kvinnan ska kunna få hjälp från andra sociala instanser för att lämna sin utsatta position. Att ändra brottsrubriceringen på det sätt vi nu föreslår är ett steg i den riktningen.

Regeringen bör återkomma med ett förslag om att ändra ”köp av sexuell tjänst” i BrB 6 kap. 11 § till ”utnyttjande av person genom köp av sexuell handling”. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.16 Likställ köp av sexuell handling av barn med våldtäkt

I dag ser det straffrättsliga skyddet för barn att utnyttjas genom köp av sexuell handling olika ut beroende på barnets ålder. När en person köper en sexuell handling av ett barn under femton år rubriceras det som våldtäkt. Men om barnet är över 15 år rubriceras samma brott som utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, vilket innebär ett minimistraff på 6 månaders fängelse. Våldtäkt har däremot ett minimistraff på 2 års fängelse. Vidare finns skillnader när det gäller preskriptionstider för brotten. Sedan den 1 maj 2020 gäller nya preskriptionsregler för våldtäkt mot en person som är under 18 år. Om brottet begicks innan målsäganden fyllde 18 år har brottet ingen preskriptionstid, under förutsättning att preskriptionstiden inte löpt ut den 1 maj 2020 enligt de äldre bestämmelserna. Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling har däremot en preskriptionstid på tio år som börjar löpa när barnet fyllt 18 år (BrB 6 kap. 9 §, BrB 35 kap. 1 §).

Att bestämmelsen om köp av sexuell handling är utformad så att den i praktiken omfattar brott som begås mot barn mellan 15 och 17 år beror på att barn under 15 år aldrig juridiskt kan samtycka till sexuella handlingar. Att ha samlag med en person under 15 år eller genomföra en handling som kan likställas med samlag är därför alltid våldtäkt mot barn (BrB 6 kap. 4 §). Men precis som utredningen SOU 2021:43 anför får köp av sexuella handlingar av barn alltid anses som en kränkning av barnet, även när barnet uppnått åldern för sexuellt självbestämmande (s. 332). I SOU 2016:42 redogjorde utredningen bl.a. för att ungdomar som utnyttjas i prostitution ofta har flera symtom såsom ångest, depression, posttraumatisk stress, dissociation, ilska och sexuella bekymmer, bristande vuxenkontakter och svårt att sätta gränser i jämförelse med andra ungdomar. Studier visade att ungdomar som säljer sex ofta har problem med psykisk ohälsa, ett sexualiserat beteende och gränsöverskridande handlingar (som alkoholkonsumtion, missbruk och kriminalitet). Av utredningens redovisning framgår också att de sexuella handlingar som köpare efterfrågade av unga offer generellt sett var av ett mer

hänsynslöst slag. Skälet till detta är att de unga som utnyttjas i prostitution har betydligt svårare att sätta gränser än vuxna. Unga människor riskerar därmed att utnyttjas grovt. Vi anser därför att utgångspunkten i lagstiftningen bör vara att även barn i åldern 15–17 år aldrig deltar frivilligt i en sexuell handling när det förekommer ersättning. I dag har åklagaren inte tillräckliga möjligheter att använda våldtäktsparagrafen då sexköp i sig inte är tillräckligt för att brottet ska kunna klassas som våldtäkt. Men ett barn kan aldrig frivilligt ”sälja sex” utan alla försök till att ge barn ersättning i utbyte mot sexuella handlingar innebär i sig ett utnyttjande av barnet och av att barnet befinner sig i en beroendesituation. Därför bör även brott mot barn 15–17 år benämnas som våldtäkt. En sådan ändring skulle förhoppningsvis även avskräcka fler vuxna från att ta kontakt med barn under 18 år i syfte att köpa sex.

4.17 Ett strikt ansvar när det gäller barns ålder

I dag finns ett oaktsamhetsrekvisit i Brottsbalken som innebär att förövare endast kan dömas för sexualbrott mot barn om de förstått eller borde ha förstått hur gammal barnet var. Det innebär att barn med en längre gången pubertetsutveckling har ett sämre skydd av lagstiftningen. Detta får stora konsekvenser i synnerhet för barn mellan 15 och 17 år som utsätts för sexualbrott eller utnyttjas genom köp av sexuell handling (BrB 6 kap. 13 §). Bestämmelsen ändrades 2018 därför att barns kroppsutveckling blivit central för domstolarnas bedömningar, vilket ledde till en oenhetlig rättstillämpning och ett bristfälligt skydd. Dock undantas fortfarande barn som ser ut att klart ha passerat åldersgränsen från skyddet, vilket slår hårt särskilt mot flickor. För en rimlig lagstiftning krävs ett fullständigt avsteg från kroppsutveckling som relevant omständighet. Vänsterpartiet anser att det är orimligt att barn p.g.a. sin kroppsliga mognadsutveckling fråntas ett godtagbart skydd för sin sexuella integritet.

4.18 Utredning om barns skydd mot sexuella kränkningar

Den tidigare regeringen har tillsatt en utredning som bl.a. ska se över det straffrättsliga skyddet mot sexuella kränkningar av barn i åldern 15–17 år, särskilt i förhållande till utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. Utredningen ska även se över regelverket om utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, köp av sexuell tjänst och koppleri i fråga om prostitution genom användande av internetbaserade verktyg, i synnerhet när det gäller minderåriga och s.k. sugardejting. Vidare ska utvärderingen bl.a. utvärdera hur straffansvaret för oaktsamhet avseende ålder vid sexuella kränkningar fungerar (dir. 2022:7). Uppdraget ska redovisas senast den 24 november 2023. Vi har stora förhoppningar om att den pågående utredningen kommer föreslå att köp av sexuell handling av barn mellan 15 och upp till 18 år ska bedömas som våldtäkt och att strikt ansvar beträffande ålder ska införas när det gäller sexualbrott mot barn och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. Vi avstår därför från att lägga fram några konkreta yrkanden i detta sammanhang men kommer noga att bevaka utredningens förslag och regeringens vidare arbete med frågorna.

Nooshi Dadgostar (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Isabell Mixter (V)

Gudrun Nordborg (V)

Ida Gabrielsson (V)

Tony Haddou (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)